

Bijlage – Toelichting begrippen en samenvatting advies Staatscommissie Herijking ouderschap voorgestelde regelingen tot meerouderschap en -gezag en meerpersoonsgezag

a. Begrippen

Juridisch ouderschap: een juridisch ouder is ouder voor de wet en staat als zodanig geregistreerd in de Basisregistratie personen. Een juridisch ouder heeft bijvoorbeeld recht op omgang met het kind en de plicht om het kind financieel te onderhouden.

- Meerouderschap houdt in dat meer dan twee personen juridisch ouderschap over een kind hebben.

Gezagsdrager: een persoon met gezag heeft de plicht het kind te verzorgen en op te voeden en dit te bekostigen en het recht om beslissingen te nemen over het kind, zoals over de school, de gezondheid en de religie.

- Meerpersoonsgezag houdt in dat meer dan twee personen gezag over een kind hebben. Meeroudergezag is een vorm van meerpersoonsgezag waarbij alle gezagsdragers ook juridisch (meer)ouder zijn van het kind.

b. Samenvatting advies Staatscommissie: voorgestelde regelingen tot meerouderschap en -gezag en meerpersoonsgezag

Advies Staatscommissie: meerouderschap

De Staatscommissie adviseert tot een regeling voor meerouderschap met de volgende voorwaarden:

- o De aspirant-meerouders moeten het meerouderschap zorgvuldig voorbereiden, hierover voor de conceptie goed nadenken en afspraken maken;
- o De afspraken hierover vastleggen in een meerouderschapsovereenkomst¹ waaruit het voornemen blijkt om samen en op gelijkwaardige wijze ouder van het kind te zijn;
- o Meerouderschap kan gelden voor maximaal vier ouders en twee huishoudens;
- o Alle ouders moeten een voor het kind aanwijsbare band hebben. De meerouderschapsregeling is daarom alleen toegankelijk voor de geboorteouder, de personen met wie het kind een genetische band heeft en hun partner(s);
- o De afspraken tussen de aspirant-meerouders worden vóór de conceptie aan de rechter voorgelegd, de rechter beslist over het ontstaan van het meerouderschap;
- o In de procedure wordt een bijzondere curator benoemd die bij de rechter het perspectief van het toekomstige kind moet verwoorden.

Gelet op de door de Staatscommissie geschetste voorwaarden is een regeling voor juridisch meerouderschap op het tijdstip van haar inwerkingtreding niet toegankelijk voor reeds bestaande meeroudergezinnen, ook al hebben de ouders hierover destijds voor de conceptie van het kind afspraken gemaakt. Voor deze groep adviseert de Staatscommissie een overgangsregeling te treffen. De Staatscommissie specificceert de voorwaarden voor deze overgangsregeling niet.

Betrokkenen die na inwerkingtreding van de regeling voor meerouderschap er niet in slagen het juridisch meerouderschap vóór de geboorte van het kind via de rechter vorm te geven, zouden hun juridisch ouderschap volgens de Staatscommissie na een aanpassing van de adoptieregelgeving via de weg van 'meerouderadoptie' of 'eenvoudige adoptie' kunnen laten ontstaan. Hiermee dienen dan alle ouders in te stemmen. Alleen in pleegzorgsituaties zou volgens de Staatscommissie (met terughoudendheid en onder strikte voorwaarden) niet in alle gevallen doorslaggevend moeten zijn wat de wensen daaromtrent van de oorspronkelijke ouder of ouders zijn. Bij beide vormen van adoptie zal de rechter het belang van het dan reeds geboren kind expliciet moeten toetsen.

Advies Staatscommissie: meeroudergezag/meerpersoonsgezag

¹ De Staatscommissie geeft weer uit welke onderdelen deze overeenkomst in ieder geval dient te bestaan, o.a. afspraken over de verdeling van de zorg- en opvoedingstaken, het hoofdverblijf van het kind, financiën en over hoe men wil omgaan met eventuele conflicten die zich in het kader van het juridisch meerouderschap kunnen voordoen en over de wijze van herziening van afspraken.

Bij het regelen van meerouderschap is volgens de Staatscommissie meeroudergezag het uitgangspunt. Een regeling voor meeroudergezag houdt volgens de Staatscommissie in dat als de rechter een meerouderschapsovereenkomst heeft goedgekeurd, er ook meeroudergezag ontstaat.

In gevallen waarbij meerouderschap ontstaat na adoptie, zou volgens de Staatscommissie niet automatisch ook meeroudergezag moeten ontstaan. In bepaalde gevallen kan dit volgens haar namelijk niet wenselijk zijn. Een voorbeeld hiervan is een situatie van meerouderadoptie door pleegouders waarbij de oorspronkelijke ouders niet langer met het gezag zijn belast. Het is dan niet nodig dat meer dan twee personen gezag over het kind krijgen. In andere gevallen adviseert de Staatscommissie tot een regeling voor meerpersoonsgezag die onder strikte voorwaarden en op gezamenlijk verzoek van betrokkenen door de rechter kan worden vastgesteld.